

II

(Nem jogalkotási aktusok)

RENDELETEK

A TANÁCS (EU) 2022/1369 RENDELETE

(2022. augusztus 5.)

a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 122. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

- (1) Az Oroszországi Föderáció, az Unió fő külső gázszállítója katonai agressziót indított az Energiaközösség egyik szerződő fele, Ukrajna ellen. Az Ukrajna elleni orosz katonai agresszió 2022 februárja óta bekövetkezett eszkalálódása a gázellátás jelentős csökkenéséhez vezetett, mivel az Oroszországi Föderáció szándékosan kísérletet tett a gázellátás politikai fegyverként való alkalmazására. Az Oroszországból Belaruszon keresztül történő vezeték gázszállítás leállt, míg az Ukrajnán keresztül szállított gáz mennyisége folyamatosan csökken. Az Oroszországból érkező teljes gázáram jelenleg nem éri el a 2016–2021 közötti időszak átlagos gázáramának a 30 %-át. Az ellátás említett csökkenése példátlanul magas és ingadozó energiaárakhoz vezetett, ami hozzájárult az inflációhoz, és további gazdasági visszaesés kockázatát hordozza magában Európában.
- (2) Mindezek figyelembevételével a Bizottság a 2022. március 8-i „REPowerEU: Közös európai fellépés a megfizethetőbb, biztonságosabb és fenntarthatóbb energiáért” című közleménye mellett 2022. május 18-án bemutatta a REPowerEU tervet a céllal, hogy a lehető leghamarabb, de legkésőbb 2027-ig megszüntesse az Unió orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségét. Az említett cél eléréséhez a REPowerEU terv energiamegtakarítással és az energiahatékonysággal kapcsolatos intézkedéseket határoz meg, és a fosszilis tüzelőanyagok felváltása érdekében javasolja a tiszta energiára való gyorsított átállást a háztartásokban, az iparban és az energiatermelésben. A kínálati oldalra vonatkozó intézkedések magukban foglalhatják többek között a gázbeszerzések jobb koordinálását, valamint az európai gázpiaci szereplők általi közös beszerzések elősegítését a nemzetközi gázpiacon, továbbá minden arra irányuló erőfeszítést, hogy meg lehessen őrizni az olyan villamosenergia-termelési kapacitásokat, amelyek nem importált gázon alapulnak.
- (3) Az Unió további intézkedéseket hozott annak érdekében, hogy növelje felkészültségi szintjét a gázellátási zavarok esetére. Az (EU) 2022/1032 európai parlamenti és tanácsi rendeletet ⁽¹⁾ azzal a céllal fogadták el, hogy a következő téli évszakokra biztosítva legyen a föld alatti tárolóhelyek feltöltöttsége.
- (4) Ezenkívül a Bizottság 2022 februárjában és 2022 májusában elvégezte az összes nemzeti vészhelyzeti terv részletes vizsgálatát, valamint mélyrehatóan megvizsgálta az ellátásbiztonsági helyzetet. A 2022 februárja óta az Unió által hozott intézkedéseket úgy alakították ki, hogy 2027-ig teljes mértékben ki lehessen vezetni az orosz gázt, és csökkenteni lehessen a további jelentős ellátási zavarokból eredő kockázatokat.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/1032 rendelete (2022. június 29.) az (EU) 2017/1938 és a 715/2009/EK rendeletnek a földgáztárolás tekintetében történő módosításáról (HL L 173., 2022.6.30., 17. o.).

- (5) Az Oroszországból érkező gázellátás zavarainak közelmúltbeli eszkalálódása azonban előrevetíti a jelentős kockázatát annak, hogy Oroszország a közeljövőben hirtelen és egyoldalúan huzamosabb időre teljesen leállítja a gázszállítást. Az Uniónak ezért számolnia kell ezzel a kockázattal, és – a szolidaritás szellemében – fel kell készülnie annak lehetőségére, hogy Oroszország felől a gázellátás megszakad. Azonnali proaktív fellépésre van tehát szükség a további zavarkeltő intézkedések előrejelzéséhez és az Unió jövőbeli sokkhatásokkal szembeni ellenálló képességének megerősítéséhez. Az uniós szintű koordinált fellépés révén elkerülhetők a gázellátás esetleges megszakadásából eredő, a gazdaságot és a polgárokat érő súlyos károk.
- (6) Az (EU) 2017/1938 európai parlamenti és tanácsi rendeletben meghatározott, a gázellátás biztonságára vonatkozó jelenlegi jogi keret⁽²⁾ nem kezeli megfelelően a nagyobb gázszolgáltatók 30 napot meghaladó ellátási zavarait. Az ilyen ellátási zavarokra vonatkozó jogi keret hiánya a tagállamok koordinálatlan fellépésének kockázatához vezet, ami veszélyezteti a szomszédos tagállamok ellátásbiztonságát, és további terhet róhat az uniós iparra és fogyasztókra.
- (7) Az Európai Tanács 2022. március 24–25-i ülésének következtetéseiről szóló, 2022. április 7-i állásfoglalásában az Európai Parlament egy olyan terv kidolgozására szólított fel, amely rövid távon biztosítja az Unió energiaellátásának biztonságát. 2022. május 31-i és június 23-i ülésén az Európai Tanács felkérte a Bizottságot, hogy sürgősen tegyen javaslatokat az esetleges jelentős ellátási zavarokra való felkészültség javítására a megfizethető árú energiaellátás biztosítása érdekében. Az Európai Tanács említett kérésére a Bizottság az Unió nemzetközi partnereivel együtt tárja fel az emelkedő energiaárak megfékezésének módjait, ideértve adott esetben az ideiglenes behozatali árplafonok bevezetésének a megvalósíthatóságát is. Az említett kérés mellett a Bizottság folytatja továbbá az európai villamosenergia-piac működésének – ezen belül a gázárak által e tekintetben gyakorolt hatásnak – az optimalizálására irányuló munkát annak érdekében, hogy a villamosenergia-piac felkészültebb legyen arra, hogy ellenálljon a kirívó mértékű jövőbeli áringadozásoknak, megfizethető villamos energiát biztosítson, és teljes mértékben illeszkedjen egy dekarbonizált energiarendszerbe, az egységes piac integritásának megőrzése, a zöld átállásra irányuló ösztönzők fenntartása, az ellátásbiztonság megőrzése és az aránytalan költségvetési költségek elkerülése mellett.
- (8) Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 122. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi a Tanács számára, hogy a Bizottság javaslata alapján és a tagállamok közötti szolidaritás szellemében határozatot hozzon a gazdasági helyzetnek megfelelő intézkedésekről, különösen ha egyes termékekkel való ellátásban – ideértve mindenekelőtt az energia területét – súlyos nehézségek merülnek fel. Ilyen helyzetnek minősül annak kockázata, hogy az orosz gázszállítás 2022 év végéig teljesen leáll.
- (9) Tekintettel az Unió gázellátása megszakadásának közvetlen kockázatára, a tagállamoknak most kell intézkedéseket hozniuk annak érdekében, hogy a 2022-2023-as téli idény előtt csökkentsék nemzeti gázkeresletüket. Ez az önkéntes keresletcsökkentés különösen a tárolási kapacitások feltöltéséhez járulna hozzá, amelyek így a 2022-2023-as téli évszak végén nem fognak kimerülni, lehetővé téve a tagállamok részére a 2023 februári és márciusi esetleges hideg időszakok kezelését, valamint megkönnyítve a tároló kapacitások feltöltését a 2023–2024-es téli évszakra az ellátásbiztonság megfelelő szintjének biztosítása érdekében. A gáz iránti kereslet csökkentése hozzájárul a megfelelő ellátás biztosításához és a gázárak leszorításához is, ami az uniós fogyasztók javát szolgálja. Ezért a kereslet csökkentése érdekében hozott uniós szintű intézkedések valamennyi tagállam javát szolgálnák azáltal, hogy mérsékelnék a gazdaságukra gyakorolt jelentősebb hatás kockázatát.
- (10) Az önkéntes keresletcsökkentés volumene figyelembe veszi azt a gázkeresleti volumet, amellyel kapcsolatban fennáll a veszélye annak, hogy az orosz gázszállítás teljes leállása esetén kiesik az ellátásból. Az csökkentés érdekében tett erőfeszítésnek – az egyes tagállamok elmúlt öt éves átlagfogyasztásához való viszonyítása alapján – az összes tagállam tekintetében azonosnak kell lennie.
- (11) Az önkéntes keresletcsökkentési intézkedések önmagukban nem feltétlenül elegendők az ellátás biztonságának és a piac működésének biztosításához. Ezért, a gázellátás szintjének folyamatos és várhatóan súlyos romlásából eredő sajátos kihívások gyors kezelése és a tagállamok viszonylatában történő torzulások elkerülése érdekében egy új eszközt kell létrehozni, amely lehetővé teszi valamennyi tagállam kötelezését a gázkereslet csökkentésére. Ennek kellő időben, még 2022 őszé előtt működőképessé kell válnia. Egy ilyen eszköz keretében a Tanács – a Bizottság javaslata alapján – végrehajtási határozat útján uniós riasztást hirdethet ki. A végrehajtási hatáskör Tanácsra

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1938 rendelete (2017. október 25.) a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről és a 994/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 280., 2017.10.28., 1.o.)

ruházása megfelelően figyelembe veszi azon döntés politikai jellegét, amely az egész Unióra kiterjedő kötelező keresletcsökkentési kötelezettséget keletkeztet, és annak a tagállamokra gyakorolt horizontális hatásait. Egy ilyen javaslat benyújtása előtt az (EU) 2017/1938 rendelet I. mellékletében meghatározottak szerint a Bizottságnak konzultálnia kell az érintett kockázati csoportokkal (a továbbiakban: a kockázati csoportok) és az említett rendelet alapján létrehozott gázkoordinációs csoporttal (GCG). Uniós riasztást kizárólag abban az esetben kell kiadni, ha az önkéntes keresletcsökkentési intézkedések elégtelennek bizonyulnak a súlyos ellátási hiány kockázatának kezelésére. Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy öt vagy több, hatáskörrel rendelkező tagállami hatóság, amely az (EU) 2017/1938 rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti nemzeti riasztást hirdetett ki, felkérje a Bizottságot arra, hogy uniós riasztás kihirdetésére irányuló javaslatot nyújtson be a Tanácsnak.

- (12) Az uniós riasztásnak olyan Uniós-specifikus válságszintként kell szolgálnia, amelynek az (EU) 2017/1938 rendelet 11. cikkének (1) bekezdése szerinti nemzeti válságszintektől függetlenül kötelező keresletcsökkentést kell kiváltania. Az uniós riasztás kihirdetését követően a tagállamoknak előre meghatározott időn belül csökkenteniük kell a gázfogyasztásukat. A kötelező keresletcsökkentés volumene figyelembe veszi azt a gázkeresleti volumet, amellyel kapcsolatban fennáll a veszélye annak, hogy az Unióba irányuló orosz gázszállítás teljes leállása esetén kiesik az ellátásból, és teljes mértékben figyelembe kell venni a már elért bármely keresletcsökkenést. A kötelező keresletcsökkentési kötelezettség volumenének meghatározásakor figyelembe kell venni a tárolóknak az (EU) 2017/1938 rendelet 6. cikke d) pontjának (1) és (2) bekezdése szerint bejelentett feltöltési szintjét, a földgázforrások diverzifikálásával kapcsolatos fejleményeket, ideértve a cseppfolyósított földgáz (LNG)ellátást is, valamint a tüzelőanyagok Unión belüli helyettesíthetőségével kapcsolatos fejleményeket.
- (13) A tagállamok által az uniós riasztás kihirdetése előtt elért keresletcsökkentések tükröződnek majd a kötelező keresletcsökkentés volumenében.
- (14) Tekintettel a belső piac jelentős torzulásaira, amelyek akkor következhetnek be, ha a tagállamok koordinálatlan módon reagálnak az esetleges vagy tényleges további orosz gáz ellátási zavarokra, alapvető fontosságú, hogy valamennyi tagállam a szolidaritás szellemében csökkentse gázkeresletét. Ezért valamennyi tagállamnak el kell érnie az önkéntes és kötelező keresletcsökkentési célokat. Miközben egyes tagállamok jobban ki lehetnek téve az orosz gázszállítási zavarok hatásainak, ezek a hatások valamennyi tagállamot hátrányosan érinthetnek és valamennyi tagállam hozzájárulhat az ilyen zavarok okozta gazdasági károk korlátozásához, akár azáltal, hogy további gázmennyiségeket szabadít fel a csővezetékes gázból vagy az LNG-szállítmányokból, hogy azokat a jelentős gázhiánnyal küzdő tagállamok felhasználhassák, akár azon pozitív hatás révén, amelyet a keresletcsökkenés a gázárakra valószínűleg gyakorolna, vagy akár annak elkerülésével, hogy a piac a koordinálatlan és egymásnak ellentmondó keresletcsökkentő intézkedések miatt torzuljon. Ebben a rendeletben tehát tükröződik az energiapolitikai szolidaritás elve, amelyet a Bíróság a közelmúltban az uniós jog alapelveként megerősített ⁽³⁾.
- (15) Bizonyos tagállamok azonban sajátos földrajzi vagy fizikai adottságaik miatt – például azért, mert nincsenek szinkronizálva az európai villamosenergia-rendszerrel, vagy nem állnak közvetlen összeköttetésben más tagállamok összekapcsolt gázrendszerével, – nem tudnak jelentős mennyiségű csővezetékes gázt felszabadítani más tagállamok javára. A tagállamok számára ezért lehetővé kell tenni, hogy egy vagy több okra hivatkozva korlátozhatják a kötelező keresletcsökkentési kötelezettséget. Az érintett tagállamoknak kötelezettséget kell vállalniuk arra, hogy mindent megtesznek az összeköttetési hiányosságok mielőbbi megszüntetése érdekében.
- (16) Az Európai Parlament és a Tanács 347/2013/EU rendelete ⁽⁴⁾ keretet hoz létre a tagállamok és az érintett érdekelt felek számára, hogy egy regionális környezetben együtt dolgozzanak a jobban összekapcsolt energiahálózatok kifejlesztésén különösen azzal a céllal, hogy elősegítsék az európai energiapiacoktól jelenleg elszigetelt régiók bekapcsolását, a meglévő határokon átnyúló hálózati összekapcsolódások erősítését és a határokon átnyúló új hálózati összekapcsolódások előmozdítását. A határokon átnyúló hálózati összekapcsolódások jelentősen hozzájárulnak az ellátás biztonságához. Az Oroszországból érkező gázellátás jelenlegi zavaraira tekintettel e határokon átnyúló hálózati összekapcsolódások kulcsszerepet játszanak a belső energiapiac működésének biztosításában és – a szolidaritás jegyében – a gáz más tagállamokba történő elosztásában. Ezzel összefüggésben a tagállamoknak folytatniuk kell a hálózataik jobb integrációjára tett erőfeszítéseiket, többek között azáltal, hogy értékelik a határokon átnyúló új hálózati összekapcsolódások kapacitásának az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/869 rendelete ⁽⁵⁾ célkitűzéseivel összhangban történő potenciális növelését.

⁽³⁾ A Bíróság C-848/19. P. sz. ítélete (2021. július 15.) a *Németország kontra Lengyelország* ügyben (ECLI:EU:C:2021:598).

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 347/2013/EU rendelete (2013. április 17.) a transzeurópai energiaipari infrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról és az 1364/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről, valamint a 713/2009/EK, a 714/2009/EK és a 715/2009/EK rendelet módosításáról (HL L 115., 2013.4.25., 39.o.)

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/869 rendelete (2022. május 30.) a transzeurópai energiaipari infrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról, a 715/2009/EK, az (EU) 2019/942 és az (EU) 2019/943 rendelet, továbbá a 2009/73/EK és az (EU) 2019/944 irányelv módosításáról, valamint a 347/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 152., 2022.6.3., 45.o.)

- (17) Az (EU) 2022/1032 rendelet gáztárolással kapcsolatos célkitűzéseinek a megvalósítására tett tagállami erőfeszítések elősegítése érdekében, a tagállamok által tárolásra felhasznált gáznak a 2022. augusztus 1-jei köztes célértéket meghaladó volumenét is figyelembe kell venni a kötelező keresletcsökkentésük volumenének meghatározásához.
- (18) Ezenfelül, annak megfelelő figyelembevétele érdekében, hogy a tagállamok kritikus fontosságú iparágai erősen gázfüggőek, a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy a kötelező keresletcsökkentésük volumenének meghatározása során kizárják az említett iparágak gázfogyasztását. A Bizottság általi nyomon követés révén biztosítani kell, hogy a nemzeti korlátozások ne járjanak a belső piac indokolatlan torzulásaival. A tagállamok számára lehetővé kell tenni azt is, hogy korlátozzák a kötelező keresletcsökkentésük volumenét, amennyiben ez a korlátozás szükséges a más tagállamokba irányuló gázellátás maximalizálásához, és amennyiben igazolni tudják, hogy a más tagállamokkal fennálló rendszerösszekötő kereskedelmi exportkapacitásaikat vagy belföldi LNG-infrastruktúrájukat arra használják, hogy a gázt a lehető legnagyobb mértékben más tagállamokba irányítsák át. A Bizottságnak nyomon kell követnie, hogy az említett eltérések alkalmazásának feltételei teljesülnek-e.
- (19) A tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy az összeköttetésben lévő tagállamok sajátos keresleti viszonyaira tekintettel ideiglenesen korlátozzák a kötelező keresletcsökkentést, amennyiben az az energiaellátás biztonságának garantálásához szükséges, így például akkor, amikor egy tagállamnak az (EU) 2019/941 európai parlamenti és tanácsi rendeletben⁽⁶⁾ említett villamosenergia-válsággal kell szembenéznie. Figyelembe kell venni az (EU) 2017/1938 rendelet Ia. mellékletében meghatározott köztes célértéket meghaladó tárolási szintet és a tárolókapacitást is.
- (20) Lehetővé kell tenni, hogy a tagállamok szabadon megválasszassák a keresletcsökkentés megvalósításához szükséges megfelelő intézkedéseket. A megfelelő keresletcsökkentő intézkedések meghatározása és a felhasználói csoportok előnyben részesítése során a tagállamoknak mérlegelniük kell venniük a Bizottság 2022. július 20-i „Gázmeztakarítás a téli ellátásbiztonságért” című közleményében meghatározott intézkedések alkalmazását. A tagállamoknak különösen olyan gazdaságilag hatékony intézkedéseket kell mérlegelniük, mint az árverések vagy a pályázati rendszerek, amelyek révén gazdaságilag hatékony módon ösztönözhetik a fogyasztás csökkentését. A nemzeti szinten hozott intézkedések az érintett piaci szereplőknek nyújtott pénzügyi ösztönzőket vagy ellentételezéseket is magukban foglalhatnak.
- (21) A tagállamok által a keresletcsökkentés megvalósítása érdekében hozott valamennyi intézkedésnek összhangban kell lennie az uniós joggal és különösen az (EU) 2017/1938 rendelettel. Konkrétan, az ilyen intézkedéseknek szükségesnek, egyértelműen meghatározottnak, átláthatónak, arányosnak, megkülönböztetéstől mentesnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük, nem torzíthatják indokolatlanul a versenyt vagy a belső gázpiac megfelelő működését, és nem veszélyeztethetik más tagállamok vagy az Unió gázellátásának biztonságát. Ellátásbiztonsági válság esetén figyelembe kell venni a védett felhasználók érdekeit, többek közt a központi fűtési rendszerek gázellátása tekintetében.
- (22) A keresletcsökkentő intézkedések koordinált módon történő végrehajtásának biztosítása érdekében a tagállamoknak rendszeres együttműködést kell kialakítaniuk az egyes érintett kockázati csoportokon belül. A tagállamok szabadon megállapodhatnak az adott régió számára legalkalmasabb koordinációs intézkedésekről. A Bizottságnak és a GCG-nek képesnek kell lennie arra, hogy áttekintést kapjon a tagállamok által végrehajtott nemzeti intézkedésekről, és megossza az intézkedések kockázati csoportokon belüli koordinálásra vonatkozó bevált gyakorlatokat. A tagállamoknak más szerveket is igénybe kell venniük tevékenységük koordinálására.
- (23) Annak biztosítása érdekében, hogy a nemzeti vészhelyzeti tervek tükrözzék az e rendeletben meghatározott önkéntes vagy kötelező keresletcsökkentési intézkedéseket, minden tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságának meg kell tennie a szükséges lépéseket az (EU) 2017/1938 rendelet 8. cikkében meghatározottak alapján létrehozott nemzeti vészhelyzeti terv 2022. október 31-ig történő naprakésszé tétele érdekében. Tekintettel a naprakésszé tétel rövid határidejére, az (EU) 2017/1938 rendelet 8. cikkének (6)–(11) bekezdése szerinti koordinációs eljárások nem alkalmazandók. Minden tagállamnak konzultálnia kell azonban a többi tagállammal a nemzeti vészhelyzeti tervének naprakésszé tételéről. A Bizottságnak össze kell hívnia a kockázati csoportokat és a GCG-t vagy más érintett szerveket, hogy megvitassák a keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos lehetséges kérdéseket.

⁽⁶⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/941 rendelete (2019. június 5.) a villamosenergia-ágazati kockázatokra való felkészülésről és a 2005/89/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 158., 2019.6.14., 1. o.).

- (24) A rendszeres és hatékony nyomon követés és jelentéstétel elengedhetetlen a tagállamok által az önkéntes és kötelező keresletcsökkentési intézkedések végrehajtása terén elért előrehaladás értékeléséhez, valamint az említett intézkedések társadalmi-gazdasági hatásának és a foglalkoztatásra gyakorolt hatásának méréséhez. Az egyes tagállamok hatáskörrel rendelkező hatósága vagy az adott tagállam által kijelölt más szervezet köteles nyomon követni a területén megvalósuló keresletcsökkentést, valamint rendszeresen jelenteni az eredményeket a Bizottságnak. A GCG-nek segítenie kell a Bizottságot a keresletcsökkentési kötelezettségek teljesítésének nyomon követésében.
- (25) Az Unió egészét érő jelentős gazdasági károk megelőzése érdekében alapvető fontosságú, hogy az Unió riasztás kihirdetését követően minden tagállam csökkentse keresletét. Az említett csökkentés biztosítja, hogy – még télen is – mindenki számára elegendő gáz álljon rendelkezésre. A kereslet Unió-szerte történő csökkentése a szolidaritás Szerződésben rögzített elvének kifejeződése. Ezért indokolt, hogy a Bizottság szigorúan felügyelje, hogy a kötelező keresletcsökkentést a tagállamok végrehajtják-e. Abban az esetben, ha a Bizottság annak kockázatát állapítja meg, hogy egy tagállam esetleg nem képes teljesíteni a kötelező keresletcsökkentési kötelezettséget, a Bizottságnak lehetősége kell legyen arra, hogy felszólítsa a tagállamot egy olyan terv benyújtására, amely meghatározza a kötelező keresletcsökkentés hatékony teljesítéséhez szükséges stratégiát és intézkedéseket. Az adott tagállamnak kellőképpen figyelembe kell vennie az adott tervvel kapcsolatos bizottsági észrevételeket és javaslatokat.
- (26) Mivel a szolidaritás elve minden tagállamnak jogot biztosít arra, hogy bizonyos körülmények között a szomszédos tagállamok által támogatásban részesüljenek, azoknak a tagállamoknak, amelyek ilyen támogatást kérhetnek, szintén a szolidaritás szellemében kell eljárniuk, amikor hazai gázkeresletük csökkentéséről van szó. Ezért mielőtt egy tagállam az (EU) 2017/1938 rendelet 13. cikke szerinti szolidaritási intézkedést kérelmezi, végre kell hajtania az összes megfelelő gázkereslet-csökkentési intézkedést. A Bizottságnak lehetősége kell legyen arra, hogy felszólítsa a szolidaritási intézkedést kérő tagállamot, hogy nyújtson be a kereslet esetleges további csökkentését célzó intézkedéseket tartalmazó tervet. Az adott tagállamnak kellőképpen figyelembe kell vennie a Bizottság véleményét..
- (27) A Bizottságnak rendszeresen tájékoztatnia kell az Európai Parlamentet és a Tanácsot e rendelet végrehajtásáról.
- (28) Tekintettel arra, hogy az Ukrajna elleni orosz katonai agresszió közvetlenül veszélyezteti a földgázellátás biztonságát, e rendeletnek sürgősen hatályba kell lépnie.
- (29) Figyelemmel az e rendeletben foglalt intézkedések rendkívüli jellegére, ezt a rendeletet a hatálybalépését követően egy évig kell alkalmazni. 2023. május 1-ig a Bizottságnak jelentést kell tennie a Tanácsnak a rendelet működéséről, és adott esetben javasolhatja a rendelet alkalmazásának meghosszabbítását.
- (30) Mivel e rendelet célját a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, az Unió szintjén azonban e cél jobban megvalósítható, az Unió intézkedéseket hozhat a szubszidiaritásnak az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkében foglalt elvével összhangban. Az arányosságnak az említett cikkben foglalt elvével összhangban ez a rendelet nem lépi túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Tárgy és hatály

Ez a rendelet szabályokat állapít meg a gázellátás súlyos nehézségeinek kezelésére azzal a céllal, hogy a szolidaritás szellemében megőrizze az Unió gázellátásának biztonságát. Az említett szabályok magukban foglalják a gázkereslet csökkentésére irányuló nemzeti intézkedések jobb koordinációját, nyomon követését és az intézkedésekkel kapcsolatos jelentéstételt, valamint a Tanács azon lehetőségét, hogy a Bizottság javaslatára Unió-specifikus válságszintet képviselő uniós riasztást hirdessen ki, amely az egész Unióra kiterjedő kötelező keresletcsökkentési kötelezettséget von maga után.

2. cikk

Fogalommeghatározások

E rendelet alkalmazásában:

1. „hatáskörrel rendelkező hatóság”: nemzeti kormányzati hatóság vagy nemzeti szabályozó hatóság, amely az adott tagállam által kijelölt hatóságként biztosítja az (EU) 2017/1938 rendeletben előírt intézkedések végrehajtását;
2. „uniós riasztás”: olyan Unió-specifikus válságszint, amely kötelező keresletcsökkentést indít meg, és amely nem kapcsolódik az (EU) 2017/1938 rendelet 11. cikkének (1) bekezdése szerinti válságszintek egyikéhez sem;
3. „gázfogyasztás”: a tagállam területén folytatott tevékenységekhez szükséges teljes földgázellátás, ideértve a háztartások, az ipar végső fogyasztását és a villamosenergia-termelést, de kizárva többek között a tároló kapacitások feltöltésére használt gázt, a „gázellátás, -átalakítás és -fogyasztás” fogalmának a Bizottság (Eurostat) által használt meghatározásával összhangban;
4. „alapanyag”: a földgáznak a Bizottság (Eurostat) energiamérleg számításokban említettek szerinti, nem energetikai célú felhasználása;
5. „referencia-gázfogyasztás”: a tagállam átlagos gázfogyasztásának volumene a referenciaidőszak alatt; azon tagállamok esetében, ahol a gázfogyasztás 2021. augusztus 1. és 2022. március 31. közötti időszakban legalább 8 %-kal nőtt a referencia-időszak alatti átlagos gázfogyasztáshoz képest, a referencia-gázfogyasztás csak a 2021. augusztus 1. és 2022. március 31. közötti időszak gázfogyasztás volumenét jelenti;
6. „referencia-időszak”: az e rendelet hatálybalépését megelőző öt egymást követő évben augusztus 1. és március 31. közötti időszak, amely a 2017. augusztus 1. és 2018. március 31. közötti időszakokkal kezdődik;
7. „köztes célérték”: az (EU) 2017/1938 rendelet Ia. mellékletében meghatározott köztes célérték.

3. cikk

A kereslet önkéntes csökkentése

A tagállamok minden tőlük telhetőt megtesznek annak érdekében, hogy 2022. augusztus 1. és 2023. március 31. közötti időszakban legalább 15 %-kal csökkentsék gázfogyasztásukat az e rendelet hatálybalépésének időpontját megelőző öt egymást követő év augusztus 1. és március 31. közötti átlagos-gázfogyasztásukhoz képest (a továbbiakban: önkéntes keresletcsökkentés). Ezekre az önkéntes keresletcsökkentő intézkedésekre a 6., 7. és 8. cikket kell alkalmazni.

4. cikk

Az uniós riasztás Tanács általi kihirdetése

- (1) A Tanács – a Bizottság javaslata alapján, végrehajtási határozat útján – uniós riasztást hirdethet ki.
- (2) A Bizottság abban az esetben nyújtja be a fenti uniós riasztás kihirdetésére irányuló javaslatot, ha úgy ítéli meg, hogy fennáll a súlyos gázellátási hiány vagy a rendkívül magas gázkereslet jelentős kockázata, amelynek kezelésére a 3. cikkben foglalt intézkedések ugyan nem elégségesek, és amely az uniós gázellátási helyzet jelentős romlását eredményezi, azonban amelynek esetében a piac továbbra is képes kezelni a zavart anélkül, hogy nem piaci alapú intézkedésekhez kellene folyamodni.
- (3) A Bizottság abban az esetben is az uniós riasztás kihirdetésére irányuló javaslatot nyújt be a Tanácsnak, ha ezt öt vagy több olyan illetékes hatóság kéri, amelyek az (EU) 2017/1938 rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján már nemzeti szintű riasztást hirdettek ki.

- (4) A Tanács minősített többséggel módosíthatja a Bizottság javaslatát.
- (5) Az uniós riasztás kihirdetésére irányuló javaslat Tanácsnak történő benyújtása előtt a Bizottság konzultációt folytat az (EU) 2017/1938 rendelet I. mellékletében meghatározott érintett kockázati csoportokkal (a továbbiakban: kockázati csoportok) és az említett rendelet 4. cikkében létrehozott gázkoordinációs csoporttal (GCG).
- (6) A Bizottság javaslata alapján a Tanács – végrehajtási határozat útján – megszüntetheti az uniós riasztást és az 5. cikk szerinti kötelezettségeket. A Bizottság az említett végrehajtási határozatra irányuló javaslatot abban az esetben nyújtja be a Tanácsnak, ha a helyzet értékelése nyomán – valamint az érintett kockázati csoportokkal és a GCG-vel folytatott konzultációt követően – úgy ítéli meg, hogy az uniós riasztás fenntartásának indoka már nem áll fenn.

5. cikk

Kötelező keresletcsökkentés uniós riasztás esetén

- (1) Amennyiben a Tanács uniós riasztást hirdet ki, minden tagállam a (2) bekezdésnek megfelelően csökkenti gázfogyasztását (a továbbiakban: kötelező keresletcsökkentés).
- (2) A kötelező keresletcsökkentés céljából – amíg az uniós riasztás érvényben van – az egyes tagállamok teljes gázfogyasztásának a 2022. augusztus 1-jétől 2023. március 31-ig tartó időszakban (a továbbiakban: csökkentési időszak) 15 %-kal alacsonyabbnak kell lennie a referencia-gázfogyasztáshoz képest. A kötelező keresletcsökkentés céljából figyelembe kell venni az uniós riasztást megelőző időszakban a tagállamok által elért keresletcsökkentést.
- (3) Azok a tagállamok, amelyek villamosenergia-rendszere csak valamely harmadik ország villamosenergia-rendszerével van szinkronizálva, mindaddig mentesülnek a (2) bekezdés alkalmazása alól, amennyiben e harmadik ország rendszeréről leválasztják őket, amíg az energiarendszer biztonságos és megbízható működésének biztosításához szigetüzemben működő energiarendszer-szolgáltatások, illetve az energiaátviteli rendszer üzemeltetőjének nyújtott egyéb szolgáltatások szükségesek.
- (4) A tagállamok mindaddig mentesülnek a (2) bekezdés alkalmazása alól, amíg az adott tagállam nem áll közvetlen összeköttetésben más tagállamok összekapcsolt gázrendszerével.
- (5) A (2) bekezdés szerinti kötelező keresletcsökkentési célérték kiszámításához használt referencia-gázfogyasztást az egyes tagállamok a 2022. augusztus 1-jei köztes célértékük és az általuk 2022. augusztus 1-jén tárolt gáz tényleges volumene közötti különbséggel megegyező gázmennyiséggel csökkenthetik, amennyiben az említett időpontban teljesíti a köztes célértéket.
- (6) A (2) bekezdés szerinti kötelező keresletcsökkentési célérték kiszámításához használt referencia-gázfogyasztást az egyes tagállamok a referenciaidőszak alatt alapanyagként elfogyasztott gáz volumenével csökkenthetik.
- (7) Az egyes tagállamok a kötelező keresletcsökkentést 8 százalékponttal korlátozhatják, feltéve, hogy bizonyítani tudják, hogy a más tagállamokkal való, nem megszakítható műszaki kiviteli kapacitásban mért hálózati összekapcsolódásuk nem éri el a 2021. évi gázfogyasztásuk 50 %-át, valamint hogy a más tagállamok felé irányuló rendszerösszekötő kapacitásukat az eltéréstől való értesítés előtt legalább egy hónapig ténylegesen a legalább 90 %-os szinten történő gázszállításra fordították, kivéve, ha a tagállamok bizonyítani tudják a kereslet hiányát és a kapacitás maximalizálását, és bizonyítani tudják azt is, hogy a belföldi LNG-létesítményeik kereskedelmileg és műszakilag készen állnak arra, hogy a gázt – a piac által igényelt volumen erejéig – más tagállamok felé irányítsák át.
- (8) A villamosenergia-válsággal szembesülő tagállamok ideiglenesen korlátozhatják a (2) bekezdés szerinti kötelező keresletcsökkentést arra a szintre, amely az energiaellátással kapcsolatos kockázat mérsékléséhez szükséges, amennyiben nem áll rendelkezésre más olyan gazdasági alternatíva, amely a villamosenergia-előállításához szükséges gáz felváltását az ellátás súlyos veszélyeztetése nélkül tenné lehetővé. Ebben az esetben az adott tagállam értesítést küld a korlátozás indokairól, és elegendő bizonyítékot mutat fel a korlátozást igazoló kivételes körülmények igazolására. Amennyiben szükséges, a tagállam naprakészé teszi az (EU) 2019/941 rendelet 10. cikke szerinti kockázati készülségi tervét.

(9) A tagállam tájékoztatja a Bizottságot a kötelező keresletcsökkentésnek a (5), (6), (7) és (8) bekezdés szerinti korlátozását célzó döntéséről, egyúttal megfelelő bizonyítékokat szolgáltat arra, hogy teljesültek a kötelező keresletcsökkentés korlátozásának feltételei. Az (5), a (6) és a (7) bekezdés szerinti értesítés már e rendelet hatálybalépését követően megtörténhet, és legkésőbb az uniós riasztás kihirdetése után két héttel kerülhet rá sor. A (8) bekezdés szerinti értesítésre legkésőbb az ugyanabban a bekezdésben említett villamosenergia- válság bekövetkezése után két héttel kerülhet sor. Az adott tagállam tájékoztatja szándékáról a kockázati csoportokat és a GCG-t is.

(10) Az értesítés alapján, valamint a kockázati csoportokkal és a GCG-vel folytatott konzultációt követően a Bizottság felméri, hogy teljesülnek-e a korlátozásra vonatkozó, a (5), a (6), a (7) és a (8) bekezdés szerinti feltételek. Amennyiben a Bizottság azt állapítja meg, hogy a korlátozás nem indokolt, véleményt fogad el, amelyben megjelöli annak okait, hogy az adott tagállamnak miért kell megszüntetnie vagy módosítania a kötelező keresletcsökkentés korlátozását. Az említett véleményt legkésőbb a (9) bekezdés szerinti, hiánytalanul megküldött értesítést követő 30 munkanap elteltével el kell fogadni.

(11) Amennyiben a kötelező keresletcsökkentés korlátozására vonatkozó, a (5), a (6), a (7) és a (8) bekezdésben szereplő feltételek már nem teljesülnek, a tagállamok a (2) bekezdés szerinti kötelező keresletcsökkentési célértéket alkalmazzák.

(12) A Bizottság folyamatosan nyomon követi, hogy teljesülnek-e a kötelező keresletcsökkentés korlátozására vonatkozó, a (5), a (6), a (7) és a (8) bekezdésben szereplő feltételek.

(13) A kötelező keresletcsökkentő intézkedésekre – a hatályos hosszú távú szerződések sérelme nélkül – a 6., a 7. és a 8. cikk alkalmazandó.

6. cikk

Gázkereslet-csökkentést célzó intézkedések

(1) Lehetővé kell tenni, hogy a tagállamok szabadon megválaszthassák a megfelelő keresletcsökkentési intézkedéseket. A 3. és az 5. cikkben említett intézkedéseknek egyértelműen meghatározottaknak, átláthatóknak, arányosaknak, megkülönböztetésmenteseknek és ellenőrizhetőeknek kell lenniük. Az intézkedések kiválasztásakor a tagállamok figyelembe veszik az (EU) 2017/1938 rendeletben meghatározott elveket. Az intézkedésekkel kapcsolatos követelmények különösen a következők:

- a) nem torzíthatják indokolatlanul a versenyt vagy a belső gázpiac megfelelő működését;
- b) nem veszélyeztethetik más tagállamok vagy az Unió gázellátásának biztonságát;
- c) a védett felhasználók tekintetében meg kell felelniük az (EU) 2017/1938 rendeletben foglalt rendelkezéseknek.

(2) Keresletcsökkentő intézkedések meghozatalakor a tagállamoknak olyan objektív és átlátható kritériumok alapján kell mérlegelniük a az (EU) 2017/1938 rendelet 2. cikkének 5. pontjában meghatározott védett felhasználóktól eltérő felhasználókat érintő intézkedések rangsorolását – illetve adott esetben kizárni az említett felhasználókat az ilyen intézkedések hatálya alól –, amelyek figyelembe veszik a szóban forgó felhasználók gazdasági jelentőségét, valamint többek között a következő elemeket:

- a) az ellátási zavar hatása a társadalom számára kritikus ellátási láncokra;
- b) a más tagállamokban jelentkező, különösen a társadalom számára kritikus fontosságú downstream ágazatok ellátási láncaira gyakorolt lehetséges negatív hatások;
- c) az ipari létesítményekben keletkező, potenciálisan tartós károk;
- d) a fogyasztás csökkentésének és a termékek helyettesítésének lehetősége az Unióban.

(3) A kereslet csökkentésére irányuló intézkedések meghozatalakor a tagállamok mérlegelik a villamosenergia-ágazatban felhasznált gáz csökkentésére irányuló intézkedéseket, az iparban a tüzelőanyag-váltás ösztönzését célzó intézkedéseket, a nemzeti figyelemfelhívó kampányokat, a fűtés és hűtés mérséklésére, valamint a más tüzelőanyagokra való átállásra és az ipari felhasználás csökkentésére irányuló célzott kötelezettségeket.

7. cikk

A keresletcsökkentő intézkedések koordinálása

- (1) A 3. és az 5. cikk szerinti önkéntes és kötelező keresletcsökkentő intézkedések megfelelő koordinálásának biztosítása érdekében a tagállamok együttműködnek egymással az egyes érintett kockázati csoportokon belül.
- (2) Minden tagállam illetékes hatósága legkésőbb 2022. október 31-ig naprakésszé teszi az (EU) 2017/1938 rendelet 8. cikke alapján létrehozott nemzeti vészhelyzeti tervét, hogy az tükrözze az önkéntes keresletcsökkentés érdekében tett intézkedéseket. Az e rendelet 4. cikke szerinti uniós riasztás kihirdetése esetén minden tagállam adott esetben naprakésszé teszi nemzeti vészhelyzeti tervét is. Az (EU) 2017/1938 rendelet 8. cikkének (6)–(10) bekezdése nem alkalmazandó a nemzeti vészhelyzeti tervek e bekezdés szerinti naprakésszé tételére.
- (3) A tagállamok a felülvizsgált vészhelyzeti tervek elfogadása előtt konzultálnak a Bizottsággal és az érintett kockázati csoportokkal. A Bizottság összehívhatja a kockázati csoportok és a GCG üléseit – figyelembe véve a tagállamok ezzel összefüggésben kifejtett véleményét –, hogy megvitassák a nemzeti keresletcsökkentő intézkedésekkel kapcsolatos kérdéseket.

8. cikk

Nyomon követés és érvényre juttatás

- (1) Az egyes tagállamok hatáskörrel rendelkező hatóságai figyelemmel kísérik a keresletcsökkentő intézkedések területükön történő végrehajtását. A tagállamok kéthavonta, de legkésőbb a következő hónap 15. napjáig jelentést tesznek a Bizottságnak az elért keresletcsökkentésről. A kockázati csoportok és a GCG segítik a Bizottságot az önkéntes és kötelező keresletcsökkentés nyomon követésében.
- (2) Abban az esetben, ha a jelentett keresletcsökkentési adatok alapján a Bizottság megállapítja annak kockázatát, hogy egy tagállam nem fogja tudni teljesíteni az 5. cikk szerinti kötelező keresletcsökkentési kötelezettséget, a Bizottság felszólítja a tagállamot egy olyan terv benyújtására, amely meghatározza a keresletcsökkentési kötelezettség hatékony teljesítéséhez szükséges stratégiát. A Bizottság felszólítja továbbá az (EU) 2017/1938 rendelet 13. cikke alapján szolidaritási intézkedést kérő tagállamot, hogy az (EU) 2017/1938 rendelet 10. cikkének (2) bekezdésével összhangban nyújtson be egy olyan tervet, amely meghatározza a gázkereslet esetleges további csökkentésére irányuló stratégiát. A Bizottság mindkét esetben a benyújtott tervekhez kapcsolódó észrevételeket és javaslatokat tartalmazó véleményt bocsát ki, és tájékoztatja a Tanácsot véleményéről. Az adott tagállamnak a Bizottság véleményét kellőképpen figyelembe kell vennie.
- (3) A Bizottság rendszeresen tájékoztatja az Európai Parlamentet és a Tanácsot e rendelet végrehajtásáról.

9. cikk

Felülvizsgálat

A Bizottság 2023. május 1-jéig elvégzi e rendelet felülvizsgálatát az Unió gázellátásának általános helyzetére tekintettel, és a felülvizsgálat főbb megállapításairól jelentést tesz a Tanácsnak. E jelentés alapján a Bizottság különösen azt javasolhatja, hogy hosszabbítsák meg e rendeletalkalmazásának időszakát.

10. cikk

Hatálybalépés és alkalmazás

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon lép hatályba.

Ezt a rendeletet a hatálybalépésétől számított egy évig kell alkalmazni.

Ez a rendelet a Szerződéseknek megfelelően teljes egészében kötelező, és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2022. augusztus 5-én.

a Tanács részéről
az elnök
M. BEK
